

ကဏ္ဍအလိုက် အနှစ်ချုပ်မှတ်စု

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍ

နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၈

ဤအနှစ်ချုပ်မှတ်စုသည် မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုရာမှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ထွက်ရှိလာသည့် “မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာ” ဟူသည့် အနှစ်ချုပ်စာတမ်းအား ဖြည့်စွက်ပေးရန်ဖြစ်ပါသည်။ ဤမှတ်စုအား ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍရှိ ကုမ္ပဏီများအတွက် ရည်ရွယ်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီများဟုဆိုရာတွင် ဟိုတယ်နှင့် အခြားသောတည်းခိုခန်းများ၊ ခရီးစဉ်နှင့် ပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများ၊ စားသောက်ဆိုင်များ၊ လက်လီနှင့် အခြားသောဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် လုပ်ငန်းများကို ရည်ရွယ်ပါသည်။

ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်း၏ စီးပွားရေးဖြစ်ရပ်များ

တစ်ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာအရ ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ် အသေးစားနှင့် အကြီးစားသက်ရောက်မှုများအား သေချာစွာလေ့လာပြုစုထားပြီးဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိနေရာအနှံ့အပြားတွင် ခရီးသွားများပိုမိုများပြားစွာရောက်ရှိလာသည်နှင့်အမျှ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ် အရေးကြီးသည့် ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများအား ထောက်ပံ့ပေးထားသော တန်ဖိုးရှိ သည့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲနေရာများနှင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရာနေရာများ (အသေးစား နှင့် အကြီးစား)နှင့် ထပ်တူ ကျနေနိုင်ခြေသည် အလွန်မြင့်မားသည်။ စာတမ်းအနှစ်ချုပ်တွင် ပါဝင်သည့် ကုမ္ပဏီများမှ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ် ကျရောက်သော သက်ရောက်မှုများအား လျော့ချခြင်း၏ ယေဘုယျ အကျိုးကျေးဇူးများအပြင်။

- ပိုမိုအမျိုးအစား စုံလင်သော ဂေဟစနစ်များအား ခရီးသည်များအနေဖြင့် ကြိုက်နှစ်သက်၍ သွားရောက်လည်ပတ်လေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် သဘာဝခရီးစဉ်ဒေသများအား ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းသည် ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွက် ရေရှည်တွင် အကျိုးရှိစေမည် ဖြစ်သည်။
- ဤကဏ္ဍထဲရှိ ခရီးသွားလုပ်ငန်းအများအပြားသည် ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ် မှီခိုရပ်တည်နေကြသည်။ (ဥပမာအားဖြင့် ရေအရင်းအမြစ်များအား သုံးစွဲခြင်း၊ ရေကြီးရေလျှံခြင်းအား ထိန်းသိမ်းခြင်း)
- ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများအား ဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဥပဒေစာချုပ်အရ လိုအပ်ချက်တစ်ရပ် ဖြစ်သည် (အသေးစိတ်အချက်အလက်များကို အောက်တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။)
- ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏ သက်ရောက်မှုများအား အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ကြွယ်ဝပြီး အစိုးရမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးနိုင်စွမ်းနည်းပါးသည့် နိုင်ငံများတွင် နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းရှိ အရပ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် သတင်းမီဒီယာများမှ ပိုမိုစောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်လျက်ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ခရီးသွားလုပ်ငန်းများကြောင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ် ကျရောက်စေနိုင်သည့် ခြိမ်းခြောက်ခံရမှုများ

မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးနီးပါးသည် များပြားလှသည့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲနှင့် ရှားပါးသတ္တဝါများ နေထိုင်ကျက်စားသည့် တစ်ကမ္ဘာလုံးအရ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအတွက် အရေးပါသည့် hotspot ၃၅ တွင် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည့် အင်းဝ-ဘားမား ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ hotspot အတွင်းကျရောက်နေသည် (အောက်တွင် ကြည့်ပါ)။ လက်ရှိတည်ရှိနေသည့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ ၄၂ ခု အပြင် အဓိကအရေးပါသော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲတည်ရှိနယ်မြေ ၁၃၂ ခု နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အသေးစိတ်အကြောင်းအရာများကို နောက်ဆက်တွဲ စာတမ်းဖြစ်သည့် “သဘာဝ ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများနှင့် အဓိကအရေးပါသော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများတည်ရှိရာ နယ်မြေအပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ” တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကြွယ်ဝစုံလင်သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်သည် ခရီးသွားလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အဓိကအရေးပါသည့် တန်ဖိုးတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကြီးမားကျယ်ပြန့်သော ထိခိုက်မှုလုံးဝမရှိသေးသည့် သစ်တောများ၊ စုံလင်ကျယ်ပြန့်သည့် ကမ်းရိုးတန်း၊ အက္ကဝါ ဝန်းကျင်များနှင့် ရေကန်ကြီးများရှိသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ စတင်၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ခရီးသွားလုပ်ငန်းသည် တစ်ဟုန်ထိုး မြင့်တက်လျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ခရီးသွားလုပ်ငန်း တိုးတက်ခြင်းအားဖြင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အား လူအများအပြားမှ ပိုမိုနှစ်သက်

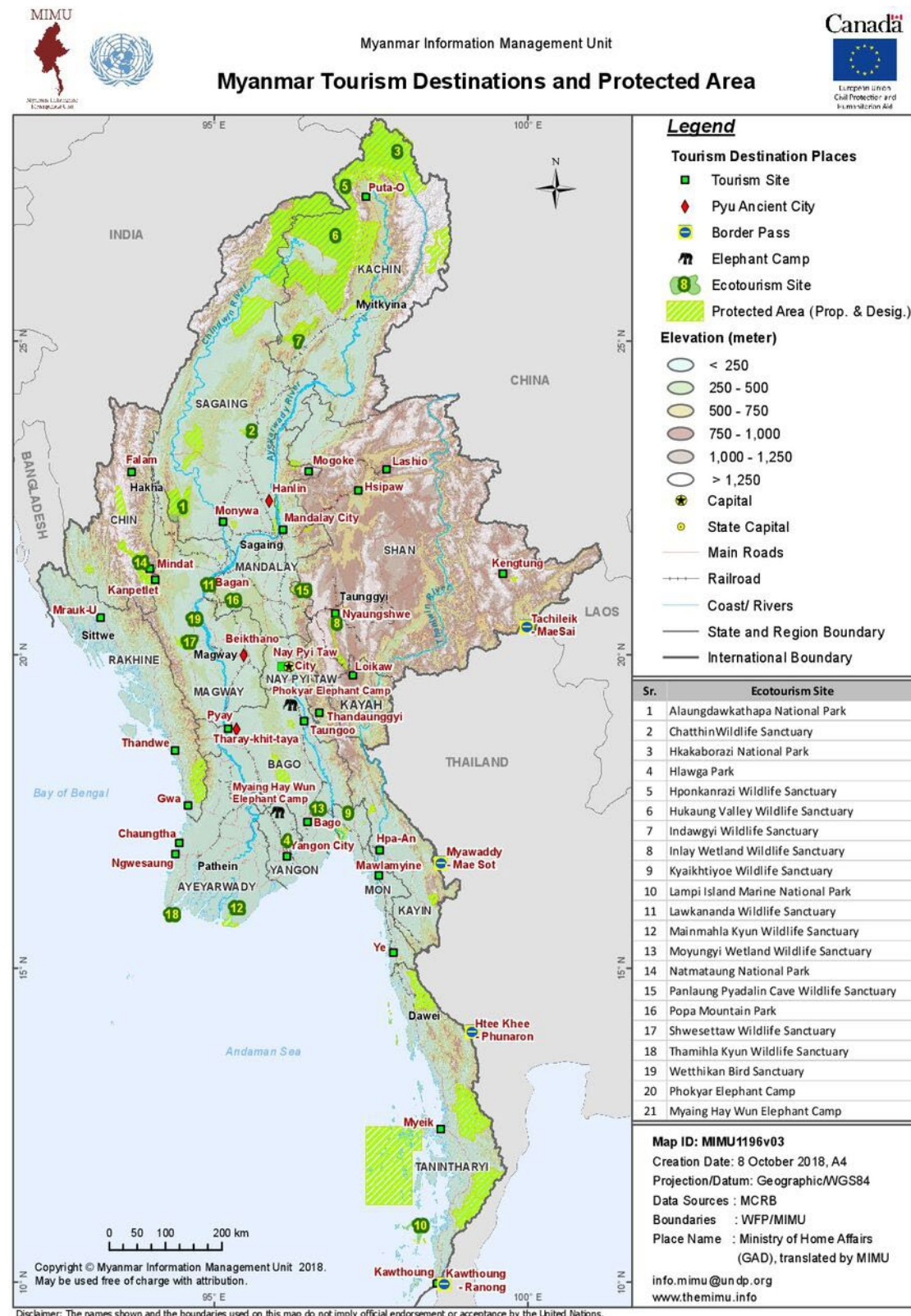
တန်ဖိုးထားလာနိုင်ခြေရှိသလို နိုင်ငံ၏ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများအား ပိုမိုလူသိများလာစေနိုင်သည်။ သို့သော် တစ်ချိန်တည်း၌ နိုင်ငံတွင်း၌ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု အားနည်းနေသည့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များပေါ် မလိုလားအပ်သည့် ထပ်ဆင့်ဖိအားများ ကျရောက်လာစေနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍသည် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ် ကောင်းကျိုးနှင့်ဆိုးကျိုး နှစ်မျိုးစလုံး ကျရောက်စေသည်။

အကန့် ၁။ ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍမှ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ် ကျရောက်နိုင်ခြေရှိသည့် သက်ရောက်မှုများဆိုင်ရာ နောက်ဆက်တွဲ သတင်းအချက်အလက်များ

- ခရီးသွားလုပ်ငန်းများမှ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးပေါ် ကျရောက်နိုင်ခြေရှိသည့် ရွေးချယ် ထားသည့် အချို့သော သက်ရောက်မှုများစာရင်းကို ဇယားကွက် ၁ ကို ကြည့်ပါ။
- မြန်မာနိုင်ငံရှိ ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍရှိ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများ၏ အသေးစိတ်သုံးသပ်ချက်အတွက်မူ MCRB မှ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ထွက်ရှိခဲ့သည့် မြန်မာ့ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏ သက်ရောက်မှုများအား လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း အစီရင်ခံစာတွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။
- ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍရှိ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများ၏ အသေးစိတ်စာရင်းကို သိရှိလိုပါက အောက်ဖော်ပြပါ အကြံပြုချက်များအပိုင်းရှိ အဝါရောင်ခြယ်ထားသော အရင်းအမြစ်များကို လေ့လာနိုင်ပါသည်။
- စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကြားရှိ ဆက်စပ်မှုများ၏ အသေးစိတ် အကြောင်းအရာကို သိရှိလိုပါက ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများဆိုင်ရာ အနှစ်ချုပ်စာတမ်း၊ အထူးသဖြင့် အကန့် ၄ ကို ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

မြေပုံ ၁။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများနှင့် ဂေဟအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ တည်နေရာများကြားရှိ ထပ်တူကျနေသည့် နေရာများ

ဖီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေနှင့်မူဘောင်

ဤအပိုင်းတွင် ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် သဘောတူစာချုပ်များကို အလေးပေးဖော်ပြထားပြီး မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်ရေးနှင့် ဖီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် စပ်လျဉ်းသည့်မူဝါဒနှင့် ဥပဒေ မူဘောင် ခြုံငုံချက်ကို ဆွေးနွေးဖော်ပြထားသော စာတမ်းအနှစ်ချုပ်ပါ အခန်း(၃) ဖြစ်သည့် “ဖီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် ဆက်စပ်နေသည့် မူဝါဒနှင့် ဥပဒေမူဘောင်များ၊ အဖွဲ့အစည်းများ” နှင့်အတူ တွဲဖက်၍ ဖတ်ရှုသင့်ပါသည်။

ခရီးသွားလုပ်ငန်း မဟာစီမံကိန်း ၂၀၁၃-၂၀၂၀ တွင် ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍအား နိုင်ငံ၏ ဦးစားပေးကဏ္ဍအဖြစ် သတ်မှတ်ပေးထားသည်။ ခရီးသွားလုပ်ငန်း ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးသည် ၎င်းမဟာစီမံကိန်းတွင်ပါဝင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကဏ္ဍတိုင်းနှင့် ဆက်နွှယ်နေသည့် အကြောင်းအရာများ (cross-cutting themes) ၇ ခုတွင် ၁ ခုအပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ၎င်းမဟာစီမံကိန်း၏ ရည်မှန်းချက် ၃.၁ မှာ အရေးပါသည့် ခရီးစဉ်ဒေသများ အားလုံးအတွက် ခရီးစဉ်စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်များ ပူးပေါင်းရေးဆွဲရန် ဖြစ်သည်။ ရည်မှန်းချက် ၃.၃ မှာမူ ခရီးသွားလုပ်ငန်း ဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံ စီမံကိန်းများအားလုံးသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ ကျရောက်စေခြင်းကို ရှောင်ရှားရန်နှင့်လျော့ချရန်၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ နယ်ပယ်များအား လေးစားမှုပေးရန် ဖြစ်သည်။ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်တွင် သက်ရှိများ ရှင်သန်ကျက်စားရာ အဓိကပတ်ဝန်းကျင်များ၊ သဘာဝနှင့် ယဉ်ကျေးမှုပိုင်းဆိုင်ရာ ပိုင်ဆိုင်မှုများအား ကာကွယ်ပေးရန်အတွက် ခရီးစဉ်ဒေသများနှင့် တည်နေရာများအား မြေပုံရေးဆွဲခြင်းနှင့် ဇန်ပိုင်းခြားခြင်းများ ပါဝင်သင့်သည်။

တာဝန်သိ ခရီးသွားလုပ်ငန်း မူဝါဒ (၂၀၁၂) တွင် အဓိကရည်မှန်းချက်များအဖြစ် သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ထားသည့် အချက် ၉ ချက် တွင် ပတ်ဝန်းကျင်အားထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် မြှင့်တင်ပေးခြင်းသည်လည်း တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်သည်။ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များတွင် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများအား စီမံခန့်ခွဲခြင်းကို တည်ထောင်ပေးရန်နှင့် တိုးတက်စေရန်အတွက် အထောက်အကူပေးရန် ဖြစ်သည်။

ဒေသခံများ ပူးပေါင်းပါဝင်သည့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ မြန်မာမူဝါဒ (၂၀၁၃) တွင် အရင်းအမြစ်များအား အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုရန်နှင့် ဝေးလံခေါင်ဖျားသော ဒေသများ၌ အရင်းအမြစ်များ သုံးစွဲခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဧည့်သည်-အိမ်ရှင်ကြား ပြိုင်ဆိုင်မှုများ လျော့ပါးစေရန်အတွက် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲခြင်း၊ စွန့်ပစ်ပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် အရင်းအမြစ်များသုံးစွဲမှု (စွမ်းအင်၊ ထင်း နှင့် ရေ)ဆိုင်ရာ အသိပညာပေး အစီအစဉ်များ တည်ထောင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်များ ပါဝင်သည်။

မြန်မာ့သဘာဝအခြေခံ ခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ မူဝါဒနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုနည်းဗျူဟာ (၂၀၁၅-၂၀၂၅) သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ နိုင်ငံအဆင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများအတွင်းနှင့် အနီးအနားတဝိုက်၌ ခရီးသွားလုပ်ငန်းအား ဖွံ့ဖြိုးစေခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းကို အလေးပေးဖော်ပြထားသည်။ နိုင်ငံတဝန်းလုံး၌ သဘာဝအခြေခံ ခရီးသွားလုပ်ငန်း ဒေသများ ၂၁ ခု ကို တည်ထောင်မည် ဟူသည့် အစိုးရ၏ရည်မှန်းချက်ကို မီးမောင်းထိုးပြကာ သို့သော်လည်း ဦးစားပေးသဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေ ၁၀ ခု (အချို့နယ်မြေများသည် ခရီးသည်များကြောင့် ပျက်စီးယိုယွင်းလျက်ရှိကြောင်း)၏ စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်များအား ရေးဆွဲခြင်းမှ စတင်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း အသိပေးထားသည်။ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်များအား လိုက်နာခြင်းသည် သဘာဝအရင်းအမြစ်များအား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းသည် နံပါတ် ၁ ဦးစားပေးဖြစ်စေမည့် မြန်မာ့ သဘာဝအခြေခံ ခရီးသွားလုပ်ငန်းအတွက် လမ်းညွှန်ချက်အခြေခံမူများ ၁၀ ခု အား ဖော်ပြထားသည်။ ၎င်းမူဝါဒတွင် သဘာဝအခြေခံခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများအတွက် ဥပဒေနှင့် စည်းကမ်းကြပ်မတ်သည့် ဝန်းကျင်များအား ခိုင်မာအားကောင်းစေမည့် အစီအစဉ်များလည်း ပါဝင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဂေဟတည်းခိုဆောင်များဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များ (၂၀၁၇) အရ ဂေဟတည်းခိုဆောင်များ စီစဉ်ခြင်းနှင့် ဒီဇိုင်းရေးဆွဲရာတွင် ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းများအား ထည့်သွင်းလုပ်ဆောင်ရမည်ဟု ဖော်ပြထားသည် (ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အောက်တွင် ဖတ်ရှုပါ)။ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သားငှက်တိရစ္ဆာန် ထိန်းသိမ်းရေးဌာနမှ ဂေဟတည်းခိုဆောင်များအား ခွင့်ပြုချက်ပါမစ်ချပေးခြင်း ပြုမပြုဟူသည့် ရေ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး အစီအစဉ်၊ စွန့်ပစ်အညစ်အကြေး စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်၊ စွမ်းအင်ချွေတာရေး နည်းစနစ်များနှင့် စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုခြင်း အစီအစဉ်များအား ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းထားသည့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းအား ဆောင်ရွက်ခြင်းအား ပြီးမြောက်

ဇယားကွက် ၁။ ခရီးသွားလုပ်ငန်း - ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများ

	ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှု	သက်ရောက်မှုအား ဖြစ်ပေါ်စေသည့်(သို့မဟုတ်) ပံ့ပိုးပေးသည့် အကြောင်းအရာများ	ဆက်စပ်နေသည့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများ
	သက်ရှိများ ရှင်သန်ကျက်စားရာနေရာ ထိခိုက်ခြင်း၊ ကျွဲပါးလာခြင်းနှင့် ကွယ်ပျောက်ခြင်း၊ မျိုးစိတ်များ နှောင့်ယှက်ခံရမှုနှင့် လျော့ပါးလာမှု	- မစီစဉ်ဘဲ မြေနေရာ ရှင်းလင်းခြင်း၊ သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းနှင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အရေးကြီးသော ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများကို ပံ့ပိုးပေးသည့် (သို့မဟုတ်) အခြေခံအဆောက်အအုံများကို ထောက်ပံ့ပေးသည့် သက်ရှိများ ရှင်သန်ကျက်စားရာနေရာများအား ပြောင်းလဲခြင်း။ - ယခင်က လူသူဝင်ရောက်သွားလာနိုင်ခြင်း မရှိသည့် နေရာဒေသများကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် လမ်းနှင့် အခြားအခြေခံ အဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်ပေးခြင်း။ - လုံလောက်စွာ သန့်စင်ထားခြင်းမရှိသည့် ရေဆိုးများအား လွှတ်ထုတ်ခြင်း၏ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် မြေဆီလွှာ၊ ကုန်းတွင်း ရေကြောင်းများနှင့် ကမ်းရိုးတန်းဧရိယာများ၏ ညစ်ညမ်းမှု မြင့်မားလာခြင်း (ဒီရေတောများနှင့် သန္တာကျောက်တန်းများ အပါအဝင်)၊ နောက်ဆက်တွဲအနေဖြင့် သန္တာကောင်များ၊ ငါးလုပ်ငန်းနှင့် အခြားသောအဏ္ဏဝါဆိုင်ရာ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ် ဆိုးကျိုးများ ကျရောက်စေခြင်း။ - ဟိုတယ်၊ အပန်းဖြေနှင့် အခြားသော ခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများမှ ထွက်ရှိသည့် အိမ်တွင်း (သို့မဟုတ်) စီးပွားဖြစ် စွန့်ပစ်အညစ်အကြေးများကို စီမံခန့်ခွဲမှု အားနည်းခြင်း၊ စွန့်ပစ်ခြင်း (သို့မဟုတ်) မီးရှို့ခြင်းတို့ကြောင့် အပင်နှင့် သတ္တဝါမျိုးစိတ်များ သိသာစွာလျော့နည်းလာခြင်း (သို့မဟုတ်) သေဆုံးခြင်း။ - သဘာဝအတိုင်းစီးဆင်းနေသည့် ရေလမ်းကြောင်းများနှင့် ရေဆိုးစီးဆင်းသည့် လမ်းအားပိတ်ဆို့ခြင်း (သို့မဟုတ်) လမ်းလွှဲပေးခြင်း၊ အရိပ်ရရှိမှုလွန်ကဲသည့် ဧရိယာများအား ဖန်တီးပေးခြင်းအားဖြင့် သဘာဝပေါက်ပင်အမျိုးအစားနှင့် ဖြန့်ကျက်မှုအား ပြောင်းလဲစေခြင်း။ - စီစဉ်ဆောင်ရွက်မှု အားနည်းသည့် ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများကြောင့် မြေဆီလွှာတိုက်စားခြင်းနှင့် ရေစီးလမ်းကြောင်းများ၌ အနည်ထိုင်မှု များပြားလာခြင်း။ - ခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများ ပိတ်သိမ်းခြင်းနှင့် ပြန်လည်မွမ်းမံခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်မှု မရှိခြင်း။ - ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပိတ်ဆို့ထားဆီးမှုများ (ဥပမာအားဖြင့် ရေကမ်းစပ် (သို့မဟုတ်) ပင်လယ်၌ ဟိုတယ် သို့မဟုတ် ဆိပ်ကမ်းငယ် တည်ဆောက်ခြင်း) ဖန်တီးခြင်းအားဖြင့် ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများအား ရယူသုံးစွဲခြင်းကို အကန့်အသတ် ဖြစ်စေခြင်း။	အစားအစာနှင့် လုံလောက်သည့် လူနေမှုအဆင့်အတန်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ - အစားအစာများ၊ ဆေးနှင့် လောင်စာပစ္စည်းများ ကုန်ခမ်းသွားသဖြင့် ထွက်ကုန်ဝန်ဆောင်မှုများ နည်းပါးခြင်း (သို့မဟုတ်) မရရှိခြင်း။ - အပင်၊ သတ္တဝါနှင့် ၎င်းတို့၏ နေထိုင် ကျက်စားရာ နေရာများထိခိုက်ခံရခြင်း၊ (သို့မဟုတ်) အရည်အသွေး လျော့ကျခြင်းကြောင့် အစာရေစာရရှိမှု အကန့်အသတ်ရှိခြင်း (သို့မဟုတ်) ခရီးသည်များမှ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များကို အပန်းဖြေ ကြည့်ရှုနိုင်ရန်အတွက် ကန့်သတ်ထားခြင်း။ ရေရရှိခွင့် - ရေရယူနိုင်မည့်လမ်းကြောင်းကို စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံများနှင့် လုံခြုံရေးဇုန်များ ထားရှိပိတ်ဆို့ထားခြင်းကြောင့် အမှန်တကယ် ရေသုံးစွဲနိုင်မှု နည်းပါးသွားခြင်း။ - ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုကြောင့် သန့်ရှင်းသည့်ရေ ရယူသောက်သုံး နိုင်မှု နည်းပါးခြင်း။ - ခရီးသည်များအတွက် သုံးစွဲရသောကြောင့် ရေ ပမာဏ နည်းပါးသွားခြင်း။ - မြေအောက်ရေ နည်းပါးသွားခြင်း အပါအဝင် ရေသံသရာလည်ခြင်းနှင့် မြေအောက်ရေပိုင်းဆိုင်ရာ လမ်းကြောင်းများ ပြောင်းလဲသွားခြင်းကြောင့် သဘာဝအရ လည်ပတ်နေသော ဝန်ဆောင်မှုများ နည်းပါးသွားခြင်း။
တည်းခိုနားနေရာ (ဟိုတယ်များ၊ ဧည့်ဂေဟများ၊ တည်းခိုခန်းများ)	မျိုးစိတ်များ ပျောက်ကွယ်ဆုံးရှုံးမှု	- ဆူညံသံ၊ အလင်းနှင့် လူသားများ သွားလာမှု များပြားလာသဖြင့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ နှောင့်ယှက်ခံရခြင်းနှင့် နေထိုင်ကျက်စားရာ နေရာမှ ပြောင်းရွှေ့သွားခြင်း။ - ကမ်းခြေများတွင် ဥအသိုက်အမြုံပြုလုပ်၍ နေထိုင်သည့် လိပ်ကဲ့သို့သော မျိုးသုန်းမည့်အန္တရာယ် မြင့်မားသော အဏ္ဏဝါမျိုးစိတ်များ အတွက် အဓိကစိုးရိမ်ရသော ခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများကြောင့် သက်ရှိများ ရှင်သန်ကျက်စားရာနေရာများ ဆုံးရှုံးခံရခြင်းနှင့် ကျွဲပါးလာခြင်း။ - ငါးများ သားပေါက်ရာနှင့် ကြီးပျင်းရာနေရာအဖြစ် အရေးပါသည့် ကမ်းရိုးတန်းဒေသများရှိ ဒီရေတောများအား ခရီးသွားလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ရှင်းလင်းပစ်ခြင်း။ - ဒေသတွင်း မဟုတ်သည့် ကျူးကျော်ဝင်ရောက်လာသည့် မျိုးစိတ်များနှင့် ရောဂါများအား စတင်ဖြန့်ပေး သူများသည် အများစုအားဖြင့် ခရီးသည်များ ဖြစ်သည်။ အချို့သော အခြေအနေများတွင် ဤသို့ ဖြန့်ဝေပေးခြင်းသည် ရည်ရွယ်ချက်ရှိစွာဖြင့် ဥပမာ- အမဲလိုက်ခြင်း၊ ငါးဖမ်းခြင်းနှင့် အလှမွေးမြူခြင်းတို့ အတွက် ဖြစ်နိုင်သည်။ - ဥပမာအားဖြင့် အပန်းဖြေလုပ်ငန်းများ၊ အစားအသောက်နှင့် လက်ဆောင်ပစ္စည်းများအဖြစ် အသုံးပြုမှုနှင့် အခြားသော ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကြောင့် အချို့သော မျိုးစိတ်များအပေါ် တိုက်ရိုက်ကျရောက်လာသည့် ခြိမ်းခြောက်မှု အန္တရာယ်များ။	ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ - ညစ်ညမ်းသည့် အပင်နှင့် သတ္တဝါများအား စားသုံးမိခြင်းကြောင့် တိုက်ရိုက်အားဖြင့် ဆိုးကျိုးခံစားရခြင်း။ - ကျန်းမာရေးအတွက် အကျိုးရှိသည့် အပင်နှင့် သတ္တဝါမျိုးစိတ်များကိုရယူစားသုံးနိုင်မှု နည်းပါးခြင်းကြောင့် သွယ်ဝိုက်၍ ဆိုးကျိုးခံစားရခြင်း။

လေးကွက် ၁။ အဆက် ...			
လေကြောင်းလိုင်းများ၊ အပျော်စီးသင်္ဘောများနှင့် ခရီးစဉ် စီစဉ်သူများ	အရင်းအမြစ်များအား အလွန်အကျွံ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်း	- ပုဂံကဲ့သို့သော ရေရှားပါးသည့် ဧရိယာများနှင့် ကမ်းခြေဧရိယာများ၌ ဂေါက်ကွင်းများ အပါအဝင် တည်းခိုသူများ အသုံးပြုရန်အတွက် ရေကူးကန်နှင့် အခြားသော အလှပြ ရေပန်းများထားရှိရန် ရေများ အလွန်အကျွံ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းကြောင့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ အတွက် ရေရရှိနိုင်သည့် အရင်းအမြစ်များ နည်းပါးသွားခြင်း။ - အပန်းဖြေ စခန်းများတည်ဆောက်ရန်အတွက် ကမ်းခြေစပ်မှ သဲများကို တရားမဝင်ထုတ်ယူခြင်း။	ယဉ်ကျေးမှုပိုင်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ - ယဉ်ကျေးမှုပိုင်းအရ သိသာထင်ရှားသည့် သက်ရှိများ ရှင်သန်နေထိုင်ရာနေရာများသို့ သွားရောက်နိုင်မှု နည်းပါးခြင်း (သို့မဟုတ်) မရှိခြင်း။ နေအိမ်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး - မြေသိမ်းဆည်းခြင်း၊ အထူးသဖြင့် အတင်းအဓမ္မ နှင်ထုတ်ခံရခြင်းကြောင့် ရိုးရာမြေနေရာနှင့် နေအိမ်များမှ ရွှေ့ပြောင်းပေးခြင်း။ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ - ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများ (ဥပမာ-ရေ) ပေါ် ကျရောက်လာသည့် သက်ရောက်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဒေသတွင်း လူထုများနှင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်း ကုမ္ပဏီများကြား၌ ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားခြင်း။ - ယခင်က လူသူမပေါက်ရောက်သော နေရာများအား လမ်းဖွင့်ပေးခြင်းအားဖြင့် တရားမဝင် သစ်ပင်များ ခုတ်လှဲခြင်းနှင့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များအား မှောင်ခိုကူးခြင်းတို့ ဖြစ်ပွားနိုင်သဖြင့် လုံခြုံရေးပိုင်းဆိုင်ရာ အန္တရာယ်ပိုမို များပြားလာခြင်း။ - သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ ကျရောက်နိုင်ခြေများပြားခြင်း၊ အထူးသဖြင့် ကမ်းရိုးတန်းဒေသများ၌။
	သက်ရှိများ ရှင်သန် ကျက်စားရာနေရာ ထိခိုက်ခံရခြင်း၊ ကျွဲပါးလာခြင်းနှင့် ကွယ် ပျောက်ခြင်း၊ မျိုးစိတ်များ နှောင့်ယှက်ခံရမှုနှင့် လျော့ပါးလာမှု	- ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် ဘတ်(စ်)ကားများနှင့် တက္ကဆီများ များပြားလာခြင်းကြောင့် ဆူညံသံများ၊ အလင်းနှင့် လူသားများ သွားလာဖြတ်သန်းမှု မြင့်မားလာသဖြင့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ နှောင့်ယှက်ခံရခြင်းနှင့် ရှင်သန်ကျက်စားရာနေရာမှ အခြားနေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားခြင်း။ - တက္ကဆီနှင့် လေယာဉ်များအရေအတွက်များပြားလာကြောင့် လေထုညစ်ညမ်းမှုမြင့်မားလာခြင်း၊ အပင်နှင့် သတ္တဝါမျိုးစိတ်များအား သေစေနိုင်သည့်၊ သိသာထင်ရှားစွာ နည်းပါးစေသည့်၊ ညစ်ညမ်းစေသည့် စွန့်ပစ်ရေများကို ရေယာဉ်နှင့် သင်္ဘောများမှ စွန့်ထုတ်မှုကြောင့် ရေထုညစ်ညမ်းမှု မြင့်မားလာခြင်း။	
	သက်ရှိများ ရှင်သန်ကျက်စားရာ နေရာထိခိုက်ခံရခြင်းနှင့် ပြောင်းလဲလာခြင်း	ပိုးသတ်ဆေးများ အများအပြားသုံးစွဲခြင်းနှင့် ဟိုတယ်များမှ ရေဆိုးစွန့်ထုတ်မှုကြောင့် အာဟာရများပြားလာခြင်းနှင့် သက်ရှိများ ရှင်သန်ကျက်စားရာ ပတ်ဝန်းကျင်များ၌ အပြောင်းအလဲများဖြစ်ပေါ်ခြင်း (အင်းလေးကန်ဒေသ)၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် ဥယျာဉ်ငယ်များ (ရေပေါ်စိုက်ပျိုးသည့် ခြံများ)လုပ်ကိုင်သဖြင့် (ဥပမာအားဖြင့် အင်းလေးကန်ဒေသ) သက်ရှိများ ရှင်သန်ကျက်စားရာနေရာများကို ပြောင်းလဲစေခြင်း။	
	မျိုးစိတ်များ ပျောက်ကွယ် ဆုံးရှုံးမှု၊ သက်ရှိများ ရှင်သန်ကျက်စားရာနေရာ ထိခိုက်ခံရခြင်းနှင့် ပျောက်ကွယ်ခြင်း၊ မျိုးစိတ်များ ဆုံးရှုံးခြင်း။	- ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍကို ငါးနှင့် ပုစွန်တုပ်များနှင့် ဖြည့်ဆည်းပေးရန် ဒိုင်းနိုမိုက်နှင့် ဆိုင်းယနိုက်များကို အသုံးပြု၍ ထိခိုက်မှုရှိစေသည့် နည်းလမ်းများဖြင့် ငါးဖမ်းခြင်း အလေ့အထများ၊ သားကောင်ဖမ်းခြင်းနှင့် ငါးအလွန်အကျွံဖမ်းခြင်း။ - မဟာဗျူဟာမြောက် ပတ်ဝန်းကျင်ဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် လူမှုဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းများ (SESAs)ကို စီစဉ်ထားခြင်း မရှိခြင်း (သို့မဟုတ်) ထိလွယ်ရှလွယ်သည့် ဧရိယာများဖြစ်သည့် အင်းလေးကန်၊ ငွေဆောင်နှင့် မြိတ်ကျွန်းစုများ၌ ကျရောက်လာနိုင်သည့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကိုစီစဉ်ရန် ထိရောက်မှုရှိသည့် နေရာဒေသစီမံခန့်ခွဲသည့် နည်းလမ်းများအား အသုံးပြုမှုမရှိခြင်း။ - ခရီးသွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းတစ်ခုမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် သက်ရှိများရှင်သန်ကျက်စားရာနေရာ ဆုံးရှုံးခြင်းနှင့် ရေထုညစ်ညမ်းခြင်းသည် သိသာထင်ရှားမှုမရှိနိုင်သော်လည်း ယင်းသို့သော စီမံကိန်းအများအပြားကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဆက်စပ်သက်ရောက်မှုများသည် ဆိုးရွားနိုင်ပါသည်။ စီစဉ်မှုနှင့် လျော်ညီမှုမရှိသော ခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ တည်းခိုခန်းစီမံကိန်းများသည် မျိုးစိတ်များ ကျက်စားရာနေရာ လျော့နည်းလာခြင်းနှင့် မျိုးစိတ်များမျိုးသုန်းခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်စေသည့် သက်ရှိများ ရှင်သန်ကျက်စားရာ နေရာများကျွဲပါးလာခြင်း အပါအဝင် သက်ရှိများ ရှင်သန်ကျက်စားရာ နေရာများအပေါ်တွင် တိုက်ရိုက် (သို့မဟုတ်) သွယ်ဝိုက်သော နည်းလမ်းများဖြင့် ထိခိုက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ - မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများ၌ စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်နှင့် လုံလောက်သည့် အရင်းအမြစ်များ မရှိခြင်းကြောင့်၊ တို့အပြင် ရရှိသည့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ဝင်ငွေများသည် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ၏ သက်ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုအား တိုက်ရိုက်ထောက်ပံ့ပေးခြင်း မရှိသလို ခရီးသည်များ ဝင်ရောက်နှောင့်ယှက်ခြင်းအား ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲခြင်းမရှိသဖြင့် ခရီးသည်များ ရှိနေခြင်းသည် အရင်းအမြစ်အဖြစ် သတ်မှတ်ခံရခြင်းအစား ခြိမ်းခြောက်မှုအန္တရာယ်အဖြစ် သတ်မှတ်ခံရခြင်း။ - လမ်းနှင့် လေကြောင်းလမ်းကြောင်း ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့များ၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများမှ လေအေးစက်၊ အပူပေးစက်နှင့် မီးချောင်းများမှ စွမ်းအင်သုံးခြင်း၊ ဒီဇယ်အသုံးပြုသည့် မီးစက်များ အသုံးပြုခြင်းတို့ကြောင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းအား ဆက်စပ်ပံ့ပိုးပေးခြင်း။	

အောင်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် အတည်ပြုချက် ရရှိခြင်းအပေါ် မူတည်နေသည်။ ထို့အပြင် သဘာဝအရင်းအမြစ်များအား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် ကာကွယ်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဂေဟတည်းခိုဆောင်များသည် တက်ကြွမှု ရှိရမည်ဟုလည်း အသိပေးထားသည်။

ဖီဝါးစုံမျိုးကွဲများနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေ (၁၂/၂၀၁၈) တွင် အစိုးရ၏ ဖီဝါးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ နည်းဗျူဟာကို အကောင်အထည်ဖော်ထားသည်။ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေအမျိုးအစား (၇)မျိုးအတွက် နေရာဒေသများသတ်မှတ်ပေးကာ ထိန်းသိမ်းပေးသလို နေရာဒေသအသီးသီးတွင် လုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းများကိုလည်း သတ်မှတ်ပေးထားသည်။ ၎င်းဥပဒေအရ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေအတွင်းရှိ ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနမှ အခကြေးငွေကောက်ခံနိုင်သည်။ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ၏ အနီးအနားရှိ ခရီးသွားလုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် ဤအခကြေးငွေပေးဆောင်ရန် သက်ဆိုင်မှုရှိလာနိုင်သည်။ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ အနီးတစ်ဝိုက်၌ ကြားခံနယ်မြေများ သတ်မှတ်နိုင်သောကြောင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ အနီးအနားရှိ ဧရိယာများတွင် လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် လုပ်ငန်းများအား စည်းကမ်းကြပ်မတ်ပေးရာရောက်သည်။ သတ်မှတ်ထားသည့် ကြားခံနယ်မြေများ၌ သဘာဝအခြေခံခရီးသွားလုပ်ငန်းများကို ခွင့်ပြုပေးထားသလို သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများတွင် သဘာဝအခြေခံခရီးသွားလုပ်ငန်းများအား တည်ထောင်ခြင်းကိုလည်း သက်ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအောက်၌ ခွင့်ပြုပေးထားသည် (ပုဒ်မ ၁၃)။ ကမ်းရိုးတန်းဒေသများတွင်လည်း သက်ရှိမျိုးစိတ်များနှင့် ၎င်းတို့ ရှင်သန်ကျက်စားရာ ပတ်ဝန်းကျင်များအား ထပ်ဆင့်ကာကွယ်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းခြင်းများ ဆောင်ရွက်သွားမည် (ပုဒ်မ ၁၇) ဖြစ်သောကြောင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းဒေသများ လည်ပတ်ခြင်းနှင့် အဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်ခြင်းအပေါ် ကန့်သတ်ချက်များ ကျရောက်လာနိုင်သည်။

ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဥပဒေ (၉/၂၀၁၂)၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနည်းဥပဒေများ (၂၀၁၄)နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း (၂၀၁၅) တို့သည် ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းအတွက် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ချမှတ်ပေးထားသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၏ နောက်ဆက်တွဲ (၁)တွင် ကနဦးပတ်ဝန်းကျင် စစ်ဆေးခြင်း (သို့မဟုတ်) ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းအား လိုအပ်သလောဟူ၍ အတိအကျ ဖော်ပြပေးထားသည်။ သေးငယ်သော ခရီးသွားလုပ်ငန်း စီမံကိန်းများ (အခန်း ၈၀ ကျော် သို့မဟုတ် စတုရန်း မီတာ ၂၀၀၀၀၀ ထက်ကျယ်သော) အတွက် ကနဦးပတ်ဝန်းကျင် စစ်ဆေးခြင်း ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းထက်ကြီးမားသော ဟိုတယ်များအတွက် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဂေါက်ကွင်း၌ အပေါက် ၉ ခု ရှိပါက ကနဦး ပတ်ဝန်းကျင်စစ်ဆေးခြင်း ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပြီး အပေါက် ၁၈ ပေါက် ရှိပါက ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း လိုအပ်ပေသည်။ ၎င်းအပြင် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအရ ထိခိုက်လွယ်သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဧရိယာများတွင် စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်မည့် စီမံကိန်းများအနေဖြင့် အသေးစားစီမံကိန်းဖြစ်စေမူ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်လာနိုင်သည်။ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများအတွင်းရှိ မည်သည့်တည်းခိုခန်းမဆို ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပြီး (ပုဒ်မ ၂၅) သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေအပြင်ရှိ စီမံကိန်းများသည် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း ဆောင်ရွက်ရန် လိုမလိုဟူသော အချက်ကို သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာနမှ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည် (ပုဒ်မ ၂၆)။

အမျိုးသားပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအရည်အသွေး (ထုတ်လွှတ်မှု) လမ်းညွှန်ချက်များ (၂၀၁၅) သည် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး ၎င်းလမ်းညွှန်ချက်များတွင် ဂေဟစနစ်ကျန်းမာရေးကို ကာကွယ်ရန် ရည်ရွယ်၍ ဟိုတယ်များ၊ အပန်းဖြေစခန်းများနှင့် အခြားသော တည်းခိုခန်းနှင့် အစားအသောက် ကျွေးမွေးဧည့်ခံခြင်းဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများအပါအဝင် ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် တည်းခိုခန်းအဆောက်အအုံများမှ လိုက်နာရမည့် စွန့်ထုတ်အရည် ပမာဏတန်ဖိုးများကို သတ်မှတ်ပေးထားသည်။

ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း (EIAs) ၏ အရေးကြီးသည့် အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သော ပတ်ဝန်းကျင်စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်များ (EMPs) ၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုအနေဖြင့် **ဖီဝါးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစီမံချက်များ**ကို လိုအပ်နိုင်ပြီး ၎င်းတို့သည် စာချုပ်သဘောအရ လိုက်နာရမည့် ကျင့်ဝတ်များဖြစ်သည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အပြီးတွင် ထုတ်ပေးသည့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ လိုက်နာဆောင်ရွက်မှု သက်သေခံလက်မှတ်သည်လည်း ဖီဝါးစုံမျိုးကွဲများအား ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သင့်တော်သလို အထူးလိုအပ်ချက်များ ချမှတ်လာနိုင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ခရီးသွားလုပ်ငန်း ဥပဒေ (၂၀၁၈) တွင် သဘာဝအခြေခံ ခရီးသွားလုပ်ငန်းအား ပံ့ပိုးပေးရန်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်အတွက် တာဝန်ယူမှုရှိသော ခရီးသွားလုပ်ငန်းများအား မြှင့်တင်ပေးခြင်းအား ရည်မှန်းချက်တစ်ခုအဖြစ် ပါဝင်သည်။ အမျိုးသားခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးစေရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ဓလေ့ထုံးစံများနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုအား လေးစားမှုပေးသည့် တာဝန်ယူမှုရှိသည့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍ ဖြစ်တည်လာစေရန် ဗဟိုကော်မတီတွင် တာဝန်ရှိသည်ဟု ပြဌာန်းထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိသဘာဝအလှနှင့် ဖီဝါးစုံမျိုးကွဲများအား ရေရှည်တည်တံ့စေမည့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းအားထောက်ပံ့ပေးသည့်လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာတွင်သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများနှင့်အဖွဲ့အစည်းများကြား အတူပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုရှိစေရန် ခရီးသွားလုပ်ငန်းကော်မတီတွင် တာဝန်ရှိသည်ဟုလည်း ဆက်လက်ဖော်ပြထားသည်။

ကမ်းခြေဒေသ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးအတွက် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် အမိန့်၊ ဟိုတယ်နှင့် ခရီးသွားလာရေးဝန်ကြီးဌာန အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၂/၂၀၁၅ (ယခင် ၂၀၀၄) သည် ကမ်းရိုးတန်း ပင်လယ်ကမ်းခြေဒေသများ၌ အဆောက်အအုံများ တည်ဆောက်ခြင်း၊ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ခြင်းနှင့် ကမ်းခြေဒေသများအား စီမံခန့်ခွဲခြင်းအား စည်းကမ်းကြပ်မတ်ပေးရန် ရည်ရွယ်သည်။

ကုမ္ပဏီများအတွက် အကြံပြုချက်များ

စာတမ်းအနှစ်ချုပ်တွင် ကုမ္ပဏီများအားလုံးအတွက် ဖီဝါးစုံမျိုးကွဲများအား ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် ယေဘုယျအကြံပြုချက်များ ထည့်သွင်းဖော်ပြပေးထားပါသည်။ ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍထဲရှိ ကုမ္ပဏီများအတွက် အထူးအကြံပြုချက်များမှာမူ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

မရှိမဖြစ် လိုအပ်သော

- ဥပဒေအရ ကာကွယ်ထားသည့် ဧရိယာများအတွင်း (သို့မဟုတ်) အနီးတစ်ဝိုက် (သို့မဟုတ်) ကာကွယ်တောနယ်မြေများအဖြစ် သတ်မှတ်ရန် ရည်ရွယ်ထားသည့် ဧရိယာများ (ကမ္ဘာ့ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များ) သို့မဟုတ် အဓိကအရေးပါသည့် ဖီဝါးစုံမျိုးကွဲများ တည်ရှိရာနယ်မြေများအတွင်း ဖီဝါးစုံမျိုးကွဲနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ ခွင့်ပြုထားသည့် အထူးအခြေအနေများမှလွဲ၍ **ခရီးသွားလုပ်ငန်းစီမံကိန်းများအား လုပ်ဆောင်ခြင်းမပြုရန်။**
- သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အားထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့်မြန်မာနိုင်ငံရှိသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဥပဒေများအားလုံးနှင့် ကိုက်ညီအောင် လိုက်နာကျင့်သုံးရန်။
- အကယ်၍ ကုမ္ပဏီမှ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါက ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်များ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည့် **ဖီဝါးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစီမံချက်များ**၌ အပါအဝင် အဆင့်တစ်ခုချင်းစီတွင် (စီစစ်ခြင်း၊ နယ်ပယ်အတိုင်းအတာ သတ်မှတ်ခြင်း၊ စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်း) ဖီဝါးစုံမျိုးကွဲများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှု ပြုနိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။
- ကုမ္ပဏီများသည် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းပါ ဥပဒေအရ လိုအပ်ချက်အတိုင်း **ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်း** အစီရင်ခံစာမူကြမ်းများ (ပတ်ဝန်းကျင်စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ် အပါအဝင်) အားလုံးကို သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနထံသို့ တင်သွင်းပြီးသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ကုမ္ပဏီဝက်(ဘ်)ဆိုက်များပေါ်တွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာပါ။ ထို့အတူ အဆိုပါဝန်ကြီးဌာနသို့ တင်သွင်းသည့် နောက်ဆက်တွဲ **စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသည့် အစီရင်ခံစာများ**ကိုလည်း ထုတ်ပြန်ကြေညာပါ။

လိုက်နာသင့်သော

- ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွက် အောက်ဖော်ပြပါကဲ့သို့သော သက်ဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များကို အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် ကာကွယ်ခြင်းအတွက် ကြောင်းကျိုးသိရှိနားလည်ပြီး ကြိုကြိုတင်တင် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းသည့် ချဉ်းကပ်မှုပုံစံကို ကျင့်သုံးပါ။

- Convention on Biological Diversity page on [Biodiversity and Tourism](#)
- UNDP and UNEP. (2015). [Tourism Supporting Biodiversity: A Manual on applying the CBD Guidelines on Biodiversity and Tourism Development](#)
- Spenceley, A., et al (2017) [Guidelines for tourism partnerships and concessions for protected areas: Generating sustainable revenues for conservation and development](#)
- [Global Sustainable Tourism Council \(GSTC\) Criteria](#) for hotels, tourism operators and destinations
- [IUCN Siting and Design of Hotels and Resorts Principles and Case Studies for Biodiversity Conservation](#)
- Hüttche, C.M., A.T. White and M.M.M. Flores. 2002. [Sustainable Coastal Tourism Handbook for the Philippines](#). Coastal Resource Management Project of the Department of Environment and Natural Resources and the Department of Tourism, Cebu City, Philippines
- UNWTO (2010). [Tourism and Biodiversity – Achieving Common Goals Towards Sustainability](#). UN World Tourism Organisation
- IFC's [Performance Standards](#) (PS), which includes PS 6 on Biodiversity Conservation and the Sustainable Management of Living Natural Resources (2012)
- IFC, [Environmental, Health, and Safety Guidelines for Tourism and Hospitality Development](#)

- ဝန်ထမ်းများနှင့် ခရီးသည်များကိုလည်း ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း၏ အရေးပါမှုကို သင်ပြပေးပါ။
- မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအနေဖြင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်များကို ကောက်ယူနိုင်သည့်စွမ်းရည်နည်းပါးနေသောကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကြိုးစား လုပ်ကိုင်နေသည့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် အတူတကွပူးပေါင်း၍ သက်ဆိုင်ရာ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို ဥပမာအားဖြင့် အောက်ပါနေရာများတွင် မျှဝေပေးနိုင်ရန် ကြိုးစားရမည်ဖြစ်သည်။

- » [Myanmar Biodiversity Clearing House Mechanism](#)
- » [Myanmar Alliance for Conservation](#)
- » [OneMapMyanmar\(OMM\)](#)

အင်းလေးကန် (ရမ်ဆာဒေသ)

- အင်းလေးကန်၌ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု မလုံလောက်သဖြင့် ရေပေါ်စိုက်ပျိုးသည့် ဥယျာဉ်များ တိုးချဲ့လာခြင်းနှင့် နန်းအနည်ကျခြင်းများကြောင့် ရေမျက်နှာပြင် နည်းပါးလာပြီး ရေအိုင်တွင်း၌ သောင်များ ဖြစ်ထွန်းလာသည်။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ငါးဖမ်းမှုများကြောင့် ရေအိုင်ရှိ သဘာဝအပင်များအား အနှောင့်အယှက်ဖြစ်ပြီး ဒေသရင်း ငါးမျိုးစိတ်များ ပေါက်ဖွားရာ နေရာများအားလည်း နှောင့်ယှက်သဖြင့် အချို့မျိုးစိတ်များသည် IUCN၏ မျိုးသုန်းရန် အန္တရာယ်ရှိသော မျိုးစိတ်များစာရင်းတွင် ထည့်သွင်းထားခြင်း ခံရသည်။ နန်းအနည်ကျခြင်းသည် အကြောင်းရင်းနှစ်ခုရှိသည်။ မြစ်အဆန်၌ သစ်တောများ ပြုန်းတီးခြင်းနှင့် အားနည်းသည့် မြေဟာစီမံခန့်ခွဲမှုတို့ကြောင့် မြေဆီလွှာအရည်အသွေး ကျဆင်းခြင်းနှင့် နှစ်စဉ်အပင်များအား မီးရှို့ခြင်း၊ ရေလမ်းကြောင်း၌ ရေယာဉ်များသွားလာခြင်းကြောင့် ရေစီးကြောင်းဘေးရှိ သောင်ကမ်းပါးများ တိုက်စားခံရခြင်းနှင့် နန်းအနည်များအား ထပ်ဆင့် မွေပေးရာရောက်သည်။
- လက်တလော လေ့လာမှု တစ်ခုအရ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည့် အင်းလေးကန်သည် “ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အရေးပေါ်အခြေအနေ”၌ ရှိနေသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ များပြားလှသည့် ရွာများ၌ ရေချိုရရှိရန် သိသာစွာ ခက်ခဲနေပြီး ခြေတံရှည် ရွာများ၌ စွန့်ပစ်ရေအား စီမံမှု ညံ့ဖျင်းသဖြင့် ပြဿနာများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ဤထိခိုက်လွယ်သည့် ဂေဟစနစ်အပေါ် ခရီးသွား လုပ်ငန်းကဏ္ဍသည် အချို့သော ဆက်စပ်သက်ရောက်မှုများသာ ကျရောက်စေသည်။ ရေဝဲရေလဲ ဒေသများ၌ သစ်တောများ ပြုန်းတီးခြင်း၊ အင်းလေးဒေသရှိ နာမည်ကျော် “ရေပေါ်ဥယျာဉ်များ”အား ထိန်းချုပ်မှု အားနည်းစွာဖြင့် တိုးချဲ့လာခြင်း အပါအဝင် အားနည်းသည့် စိုက်ပျိုးရေး အလေ့အကျင့်များနှင့် ပိုးသတ်ဆေးများ အလွန်အကျွံသုံးစွဲခြင်းတို့သည် အဓိကသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်သည်။ တောင်ကုန်းဒေသ၌ ဟိုတယ်ဇန်သတ်မှတ်ခြင်း အပါအဝင် အနာဂတ်၌ ဟိုတယ်များ တိုးချဲ့တည်ဆောက်ခြင်းသည် ပတ်ဝန်းကျင်နယ်ပယ်အပေါ် ဆိုးကျိုးများသက်ရောက်စေနိုင်သည်။ ခရီးသွားလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးလာမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာရသည့် ဂေဟစနစ် ဆုံးရှုံးမှုများအား အစိုးရမှ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၃၅ သန်း သုံးစွဲမည်ဟု ကတိပြုထားသည်။
- အင်းလေးကန်ဒေသတဝိုက်အတွက် ဒေသဆိုင်ရာ ခရီးစဉ်ဒေသ စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်အား အင်းလေးကန်နှင့် ၎င်း၏ အနီးတစ်ဝိုက် ဒေသများကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲခြင်းအတွက် ၂၀၁၄ ဧပြီလတွင် စတင်မိတ်ဆက်ခဲ့သည်။¹ အင်းလေးကန်ဒေသ၏ ဒေသဆိုင်ရာ ခရီးစဉ်ဒေသ စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်အား Myanmar Institute for Integrated Development မှ ထပ်မံချဲ့ထွင်ရေးသားခဲ့ပြီး ၂၀၁၄ စက်တင်ဘာတွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ၎င်း ဒေသဆိုင်ရာ ခရီးစဉ်ဒေသ စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အင်းလေးဒေသ၏ တာဝန်ယူမှုရှိသည့် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ခရီးစဉ်ဒေသ စီမံခန့်ခွဲမှု အဖွဲ့အစည်း (DMO)အား တည်ထောင်နိုင်ရန် မူဘောင်တစ်ခု ပံ့ပိုးပေးရန်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းအား ၂၀၁၆ ခုနှစ် အကုန်ပိုင်းတွင် တည်ထောင်ခဲ့သော်လည်း လုပ်ငန်းဆောင်တာများ စတင်ဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိသေးပါ။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် အင်းလေးကန် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အား တည်ထောင်ခဲ့သော်လည်း ရေကန်အား ထိရောက်စွာ စီမံခန့်ခွဲရန် ဦးစီးဌာနများအား တွန်းအားပေးရန်နှင့် ကွဲပြားခြားနားသည့် ဝန်ကြီးဌာနများအား ပူးပေါင်းလာစေမည့် နိုင်ငံရေး အင်အားမရှိသလို ထိရောက်သည့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး လုပ်ငန်းများအား အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် ဦးဆောင်လုပ်ကိုင်သည့် ဌာနတစ်ခုလည်း မရှိပါ။

Endnotes

- 1 See [Destination Management Plan for the Inlay Lake Region 2014-2019](#) (2014), Republic of the Union of Myanmar, Ministry of Hotels and Tourism

Photo Credits

Cover: A.W. Tordoff, Indawgyi Lake, an emerging tourist destination in Kachin State, Myanmar.

p3: Makusheva, I., 2016; Boats on Inle Lake, Shan State Myanmar.

Back Cover: Makusheva, I., 2016; Balloons in Bagan, Myanmar.

Myanmar Centre for
Responsible Business

လိပ်စာ

၆ (က)၊ ရှင်စောပုလမ်း၊ ကရင်ခြံရပ်ကွက်၊

အလုံမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်၊ မြန်မာ

P. +95 1 512613

E. info@myanmar-responsiblebusiness.org

www.mcrb.org.mm

www.myanmar-responsiblebusiness.org